

Crna Gora
Ministarstvo održivog razvoja i turizma
AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE
Broj : UPI-101 /2 – 02 – 93/3
Podgorica, 31.01.2018.godine

Agencija za zaštitu prirode i životne sredine na osnovu člana 18 Zakona o zaštiti prirode („Sl.list CG“, br. 54/16), člana 21a Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni List Crne Gore", br.5/12, 25/12, 61/12, 20/13, 17/14, 6/15, 80/15, 35/16, 41/16, 73/16, 3/17 i 19/17), člana 18 i 46 Zakona o upravnom postupku ("Službeni List Crne Gore", br.56/14, 20/15, 40/16, 37/17), a rješavajući po zahtjevu Opštine Rožaje (br. UPI-101 /2 – 02 – 93/1 od 22.01.2018. godine) **donosi**

RJEŠENJE

I **UTVRĐUJU se** sljedeći podaci, uslovi i mјere zaštite prirode koji se odnose na obuhvat plana Lokalne studije lokacije(LSL) "Hajla i Štедим":

- **Podaci o prirodnim vrijednostima lokacije, vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela u granicama obuhvata Lokalne studije lokacije(LSL) "Hajla i Štедим"**

U postojećoj javno dostupnoj dokumentaciji i stručnoj literaturi nema bližih podataka o prirodnim vrijednostima, vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela za obuhvat predmetnog plana - Lokalne studije lokacije (LSL) "Hajla i Štедим".

U okviru javno dostupnih izvora, podaci o prirodnim vrijednostima vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela nalaze se podaci o EMERALD i IPA području (sajtu) Hajla (2261,43ha)

Pregled EMERALD vrsta i staništa u okviru područja - sajta Hajla:

a) Identifikovani tipovi staništa (Rezolucija 4 Bernske konvencije)

- 41.1 - Beech forests (bukove šuma)
- 42.243 – Montenegrin Spruce Forests (crnogorske smrčeve šume)
- 42.7 – High Oro-Mediterranean Pine Forests (visoke oro-mediteranske borove šume)
- 42.62 – Western Balkanic Black Pine Forests (zapadno-balkanske šume crnog bora)
- 31.46. – Bruckenthalia heats (suvi travnjaci sa Bruckenthalia-om)
- 35.11 – Mat-grass swards (busenasti travnjaci)

b) Identifikovane vrste (Rezolucija 6. Bernske konvencije)

Ptice: *Dyocopus martius*, *Ficedula albicollis*, *Gyps fulvus*, *Lululla arborea*, *Picoides trydactilus*, *Sylvia nisoria*, *Tetrao urogalus*.

Migratorne ptice: *Columba palumbus*, *Columba oenas*, *Carduelis chloris*, *Carduelis carduelis*, *Buteo buteo*, *Aquila chrysaetos*, *Anthus spinoletta*,

Besičmenjaci: *Vipredestis splendens*, *Stephanopacys substriatus*.

Ekološke informacije, vrste – biljke: *Narcissus angustifolius*, *Eryngium alpinum*

Biljne vrste od međunarodnog značaja: *Pinus heldreichii*, *Bruckenthalia spiculifolia*,

Biljne vrste od nacionalnog značaja: *Leontopodium alpinum*,

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500-

Fax: +382 20 618 250 epamontenegro@gmail.com - www.epa.org.me

Endemične biljne vrste: *Pinus peuce*, *Wulfenia blecicii*, *Valeriana pancicii*, *Grapnia golaka*, *Cicerbita pancicii*, *Narthecium scardicum*, *Aconthium toxicum*.

Hajla kao IPA područje zadovoljava sledeće kriterijume za identifikaciju zbog prisustva sledećih habitata (kriterijum C-habitati):

- 31.46 [Bruckenthalia] vrštine;
- 35.11 Busenjaci vrste *Nardus stricta*;
- 41.1 Bukove šume;
- 42.7 Visokoplaninske oro-mediteranske šume bora.

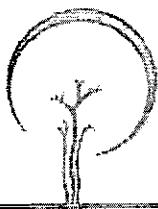
U pogledu prisustva vrsta, Hajla zadovoljava sledeće IPA kriterijume (kriterijum A-vrste):

- Amphoricarpos autariatus* Blebic & Mayer ssp. *bertisceus* Blebic & Mayer A(iv)
- Asperula doerfieri* Wettst. A(iv)
- Campanula abietina* Griseb. et Schenk. (syn.)
- C. patula* ssp. *abietina* (Griseb.) Simonk. A(ii)
- Cerastium dinaricum* G.Beck & Szysz. A(ii)
- Gentiana lutea* L. ssp. *symphyandra* (Murb.) Hayek A(iv)
- Geum bulgaricum* Panc. A(ii)
- Melampyrum doerfieri* Ronn A(iv)
- Narthecium scardicum* Košanin A(iv)
- Pinguicula balcanica* Casper A(iv)
- Pinus heldreichii* H.Christ A(i)
- Silene macrantha* (Pancic) Neumayer A(iv)
- Valeriana pancicii* Halácsy & Bald. A(iv)
- Wulfenia blecicii* Lakušić A(iii)

Greben Hajle je u obliku blago povijenog slova S i pruža se dužinom od 12km. Jako je uzan i mjestimično ne prelazi 1m širine. Sedlom, greben je podijeljen na dva dijela: Pepički, visine 2403mm i Dermandoski, visine od 2120-2280mm. U geomorfološkom pogledu fizionomiju Hajle određuju glacijalni i kraški tereni čiji su karakteristični oblici cirkovi, valovi, vrtače i uvale. U pogledu vaskularne flore, masiv Hajle se odlikuje izuzetnim bogatstvom i diverzitetom. Svojstven mu je lokalni endemit *Hedysarum silicii* (Lakušić & Markišić 1982), koji se, na žalost, u djelima savremene taksonomije stavlja u sinonimiku *Hedysarum hedysaroides*. Floru ovog masiva odlikuje prisustvo niza tercijernih relikata (*Pinus heldreichii*, *Potentilla apennina*, *Geum molle*, *Gentiana crispata* itd.) i niza endemičnih vrsta. Ovaj prostor je čuven i po bogatsvu ljekovite flore. Procjenjuje se da je broj biljaka koje pronalaze primjenu u tradicionalnoj medicini oko 300 (Martinović & Markišić 2002). U pogledu vertikalnog raščlanjenja Hajla pripada srpsko-bugarskom tipu koji je dugo vremena bio prepoznat samo na planini Ljubišnji. Brdski pojasi su sačinjeni od hrastovih šuma sveze *Quercion farnetto cerris*. Na ovaj pojasi se nastavlja zona bukovih šuma sveze *Fagion moesiace*. U subalpinskoj zoni se nalaze smrčeve (*Piceion excelsae*) ili miješane molikino-smrčeve šume: *Piceeto-Pinetum*. Značajan dio vegetacije masiva Hajle otpada na planinske pašnjake i kamenjare (Lakušić 1969, Markišić 2002). Posebno važan tip habitata jesu subaplinski kamenjari - stanište niza visokoplaninskih endemita, uključujući i *Hedysarum silicii*. Granice IPA područja Hajla se poklapaju sa granicama istoimenog EMERALD sajta "Hajla".

Ostali podaci o prirodnim vrijednostima, vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa nalaze se u širokoj naučnoj i stručnoj literaturi, od koje kao posebno korisne izdvajamo sljedeće:

- Martinović, Ž., Markišić, H., 2003: *Priroda Rožaja*. Posebno izdanje. Centar za kulturu Rožaje, Rožaje

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500
Fax: +382 20 618 250 epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

- Markišić H. 2000: Karakteristike flore i vegetacije planina oko Rožaja. Rožajski zbornik. Rožaje, 9: 64 - 69
- **Podaci o zaštićenim područjima sa prostornim rasporedom, uključujući područja planirana za zaštitu ili su u postupku stavljanja pod zaštitu, kao i podaci o (budućim) područjima ekološke mreže i sa njima povezanim značajnim tipovima staništa u zoni zahvata predmetnog plana**

Zona zahvata predmetnog Plana obuhvata značajan dio potencijalnog - predloženog zaštićenog područja – Regionalni park – Park prirode „Turjak sa Hajlom“ (Prostorni plan Crne Gore, poglavlje 2.9.2. Koncept zaštite prirodne baštine, pod-poglavlje C. 2.9.2.3. Regionalni parkovi / Parkovi prirode, tačka 7. Turjak sa Hajlom).

Kao i za ostala zaštićena područja, granice i zone zaštite Parka prirode „Turjak sa Hajlom“ treba da budu određene u Aktu o proglašenju tog zaštićenog područja, na osnovu Studije zaštite (čl. 28 i 32 Zakona o zaštiti prirode).

U postojećoj raspoloživoj dokumentaciji, stručno utemeljenje za definisanje granica budućeg Parka prirode „Turjak sa Hajlom“ daju podaci iz EMERALD baze podataka, kao i grafički prikazi EMARLD, odnosno IPA područja Hajla.

Kao već identifikovano EMERALD i IPA područje u kome su zastupljene ekološki značajne vrste i staništa, područje Hajle treba da bude i u sastavu (nacionalne) Ekološke mreže jer su na tom području upravo zastupljene vrste na osnovu kojih se vrši njihovo proglašavanje (član 42, stav 2 Zakona o zaštiti prirode).

-Podaci o ustanovljenim režimima, zonama i mjerama zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara

Za zonu zahvata predmetnog Plana nijesu formalno ustanovljeni posebni režimi, zone i mjere zaštite i korišćenja zaštićenih prirodnih resursa i dobara. Zbog toga se kao odgovarajući, mogu uzeti režimi zaštite koji su vezani za kategoriju zaštićenog područja Park prirode, a proističu iz njegove zakonom utvrđene definicije u članu 24:

„Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivisano područje kopna i/ili mora, koje karakteriše visok nivo biološke raznovrsnosti i/ili geoloških vrijednosti sa značajnim predionim, kulturno-istorijskim vrijednostima i ekološkim obilježjima od nacionalnog i međunarodnog značaja.“

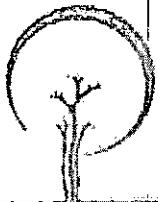
U parku prirode zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja, vrijednosti i uloga parka“.

Podaci o prirodnim vrijednostima, vrstama biljaka, životinja i glijiva, objekata geonasljeđa i predjela su upravo ona ekološka obilježja od nacionalnog i međunarodnog značaja koja su glavni razlog za zaštitu tog područja. Ostali razlozi za stavljanje pod zaštitu tog područja treba da budu identifikovani u okviru tekućeg projekta za uspostavljanje mreže Natura 2000 i nakon toga, zajedno sa ostalim ekološkim podacima potvrđeni u okviru Studije zaštite Parka prirode „Hajla“ (čl. 28 i 32 Zakona o zaštiti prirode).

-Uslovi, zabrane i ograničenja pod kojima se radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu realizovati u zoni zahvata plana

U zoni zahvata predmetnog plana mogu se planirati radnje, aktivnosti i djelatnosti, poštujući:

- I) Opšte uslove, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u odgovarajućim: (i) propisima: Zakon o životnoj sredini, Zakon o vodama, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu i dr, (ii) prostorno-planskim

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500
Fax: +382 20 618 250 epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

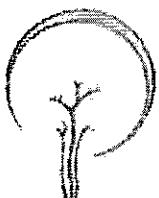
dokumentima višeg reda - Prostornim planom Crne Gore (2008), (iii) sektorskim politikama, strategijama, programima i planovima u kojima su utvrđeni uslovi, zabrane i ograničenja vezani za zonu zahvata predmetnih planova (Nacionalnom strategijom održivog razvoja (2016), Nacionalnom strategijom biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016 – 2020, kao i lokalnim - opštinskim strateškim i planskim dokumentima).

II) Opšte uslove, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u Zakonu o zaštiti prirode u pogledu:

- planiranja održivog korišćenja prostora i prirodnih resursa (član 15, stav 3) (zabranjeno je korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara na način kojim se prouzrokuje trajno narušavanje biološke raznovrsnosti);
- zaštite biološke, geološke i predione raznovrsnosti (član 3, stav 1, alineja 4-7) (uskladištanje ljudskih aktivnosti, ekonomskih i društvenih razvojnih planova, programa i projekata sa održivim korišćenjem obnovljivih i racionalnim korišćenjem neobnovljivih prirodnih vrijednosti i resursa, radi njihovog trajnog očuvanja; sprečavanje aktivnosti sa štetnim uticajem na prirodu koje su posljedica linearne zavisnosti ekonomskog rasta i upotrebe prirodnih resursa);
- mjera zaštite i očuvanja prirode (član 14) (zaštita prirodnih dobara; održivo korišćenje prirodnih resursa, prirodnih dobara i kontrola njihovog korišćenja; očuvanje područja ekološke mreže; sprovođenje dokumenata zaštite prirode u skladu sa članom 10 Zakona o zaštiti prirode; ublažavanje štetnih posljedica prirodnih katastrofa, štetnih posljedica izazvanih aktivnostima u prirodi i korišćenjem prirodnih dobara; sprovođenje podsticajnih mjera za zaštitu i očuvanje prirodnih dobara);
- izbjegavanje oštećenja prirode (član 16, stav 1 i 2) (djelatnosti, radnje i aktivnosti u prirodi planiraju se na način da se izbjegne ili na najmanju mjeru svede ugrožavanje i oštećenje prirode; pravno i fizičko lice koje koristi prirodne resurse i dobra dužno je da djelatnosti, radnje i aktivnosti obavlja na način kojim se izbjegava oštećenje prirode ili svede na najmanju mjeru)
- zaštite i očuvanja zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva (član 89, stav 4) (zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva štite se na način kojim se postiže ili održava njihov povoljan status očuvanosti).

III) Posebne uslove, zabrane i ograničenja zaštite prirode koji su vezani za planiranje – izbor lokacija i definisanje vrsta i kapaciteta građevinskih objekata u zoni zahvata predmetnog Plana, a odnose se na:

- (i) **Izbor mikro lokacija** novih građevinskih objekata – sprovesti neophodne planske mјere za pravilan izbor mikrolokacija zahtjevom predviđenih građevinskih objekata i njihov prostorni raspored, vodeći računa o:
- (a) prirodnim obilježjima i vrijednostima (prirodnim oblicima), a naročito planinskim travnatim i šumskim zajednicama,
  - (b) prostornom integritetu EMERAD i IPA područja Hajla u odnosu na koje treba izvršiti izbor mikrolokacija za zahtjevom predviđene građevinske i infrastrukture objekte. Zbog toga mikro lokacije novih građevinskih objekata treba ograničiti na dio zone zahvata LSL Hajla van granica EMERALD i IPA područja Hajla bez zauzimanja prirodnih terena sa habitatima i vrstama navedenim u ovom aktu.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500
Fax: +382 20 618 250 epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

(ii) **(Ne)dozvoljenu gradnju** objekata koji zbog svojih karakteristika (velika potrošnja prostora – uništavanje prirodnih habitata) mogu da imaju **značajan uticaj** na prirodne vrijednosti, a naročito na prostorni integritet EMERAD i IPA područja Hajla - Ocjenu značaja negativnih (pojedinačnih i kumulativnih) uticaja kako na prirodne vrijednosti i integritet EMERAD i IPA područja Hajla treba obezbijediti u zakonom predviđenom postupku **Strateške procjene uticaja** za predmetni plan, kao **Procjene uticaja** za odgovarajuću tehničku dokumentaciju pojedinačnih građevinskih i infrastrukturnih objekata. U okviru postupku izrade predmetnog plana i njegove Strateške procjene uticaja treba preispitati opravdanost planiranja objekata koji su veliki potrošači prostora kao što su: skijaške, snowboard i džip-reli staze, žičare, kampovi, saobraćajnice, hidrotehnički i enegetski vodovi, hoteli, hotelski kompleksi i sl.

-Mjere zaštite prirode koje treba predvidjeti za primjenu u planskoj dokumentaciji

Zakonski i drugi, naročito posebni uslovi, zabrane i ograničenja koji su vezani za područje u zahvatu LSL "Hajla i Štедим" u kome se (Programskim zadatkom) planira izgradnja turističkih, infrastrukturnih i drugih građevinskih objekata, dati su u predhodnom poglavlju ovog akta i ti uslovi i karakter, odnosno prirodne vrijednosti prostora u zahvatu LSL "Hajla i Štедим", definisu karakter i način primjene bioloških, tehničkih i tehnoloških mjera zaštite prirode u predmetnom planu, kao i u odgovarajućoj tehničkoj dokumentaciji građevinskih objekata.

II Ukoliko se Lokalna studija lokacije(LSL) "Hajla i Štедим" ne donese, akt o smjernicama i uslovima zaštite prirode prestaje da važi u roku od dvije godine od dana dostavljanja akta.

Obrazloženje

Opština Rožaje je 22.01.2018. godine Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine podnijela zahtjev (broj: UPI-101/2 – 02 – 93/1) za izdavanje raspoloživih podataka,uslova,smjernica i mjera zaštite prirode za izradu Lokalne studije lokacije(LSL) "Hajla i Štедим".

U postupku rješavanja predmetne upravne stvari unutar Agencije za zaštitu prirode i životne sredine dana 26.01.2018. godine pribavljeno je stručno mišljenje (broj: UPI – 101/2 – 02 – 93/2-1) od strane Sektora za zaštitu prirode, monitoring, analizu i izvještavanje gdje su navedeni podaci, uslovi, smjernice i mjere zaštite prirode.

Nakon razmatranja predmetnog zahtjeva i stručnog mišljenja o uslovima i smjernicama zaštite prirode ovaj organ je našao u dispozitivu navedene podatke, uslove i mјere zaštite prirode koje treba ispoštovati prilikom izrade Lokalne studije lokacije(LSL) "Hajla i Štедим", sa ciljem zaštite prirodnih vrijednosti datog područja.

Član 18 stav 8 Zakona o zaštiti prirode („Sl.list CG“, br. 54/16) propisuje da ukoliko se *dokument iz stava 1 ovog člana ne doneše, akt o smjernicama i uslovima zaštite prirode prestaje da važi u roku od dvije godine od dana dostavljanja akta.*

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500
Fax: +382 20 618 250 epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Uputstvo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu održivog razvoja i turizma, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja, preko ovog organa.

Ovlašćeno službeno lice

Vladimir Pavićević, samostalni savjetnik I

Dostavljeno:

- Opština Rožaje, Sekretarijat za planiranje, uređenje prostora i zaštitu životne sredine, Maršala Tita bb., 84310 Rožaje
- Uprava za inspekcijske poslove - Ekološka inspekcija
  - a/a
  - 02

AGENCIJA ZA ŽAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Projetske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500
Fax: +382 20 618 250 epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me